

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

1. märts 2012*

Biotsiidide turuleviimine — Direktiiv 98/8/EÜ — Artikli 2 lõike 1 punkt a — Mõiste „biotsiidid” —
Toode, mis põhjustab kahjulike organismide flokulatsiooni ilma neid hävitamata, tõrjumata ega
kahjutuks muutmata

Kohtuasjas C-420/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Hamburgi (Saksamaa) 3. augusti 2010. aasta otsusega
esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. augustil 2010, menetluses

Söll GmbH

versus

Tetra GmbH,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud E. Juhász, G. Arestis, T. von Danwitz ja D. Šváby
(ettekandja),

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. juuni 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Söll GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* P. Süß ja *Rechtsanwalt* R. Schlötter,
- Tetra GmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* K. Albers,
- Belgia valitsus, esindajad: T. Materne ja M. Jacobs,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Wilms ja E. Manhaeve,

olles 27. oktoobri 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/8/EÜ, mis käsitleb biotsiidide turuleviimist (EÜT L 123, lk 1; ELT eriväljaanne 03/23, lk 3), artikli 2 lõike 1 punkti a.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati Söll GmbH ja Tetra GmbH vahelises kohtuvaidluses, milles käsitletakse Tetra GmbH turustatud sellise vetikatõrjevahendi TetraPond AlgoRem turustamist, mille toimeaine on alumiiniumhüdroksiidkloriid.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 98/8

- 3 Direktiivi 98/8 põhjendus 4 näeb ette:

„ühenduse ülevaade tõi esile, et kõnealuseid tooteid reguleeritakse liikmesriikides erinevalt; erinevused võivad osutada takistuseks mitte ainult biotsiididega kauplemisele, vaid ka kauplemisele biotsiididega töödeldud toodetega, mõjutades seeläbi siseturu toimimist; seepärast tegi komisjon ettepaneku töötada biotsiidide turuleviimiseks välja eeskirjade raamistik, milles seataks tingimuseks inimeste, loomade ja keskkonna kaitstuse kõrge tase; [...]”

- 4 Direktiivi artikli 2 lõike 1 punktid a ja d sätestavad:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *biotsiidid* –

toimeained ja valmistised, mis sisaldavad üht või enamat toimeainet niisuguses vormis, nagu need toimetatakse kasutajale, ja mis on ette nähtud kahjulike organismide keemiliste või bioloogiliste vahenditega hävitamiseks, tõrjeks, kahjutuks muutmiseks, nende toime ärahoidmiseks või muul viisil nende vastu võitlemiseks.

Täielik nimekiri 23 tooteliigist koos iga liigi suunava kirjeldusega on toodud V lisas;

[...]

- d) *toimeaine* –

aine või mikroorganism, sealhulgas viirus või seen, mis avaldab kahjulikele organismidele või nende vastu üldist või spetsiifilist toimet.”

- 5 Direktiivi artikli 3 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et biotsiidi võib turule viia ja nende territooriumil kasutada ainult juhul, kui selle jaoks on kooskõlas käesoleva direktiiviga luba antud.”

- 6 Direktiivi 98/8 V lisas „Biotsiidide liigid ja nende kirjeldused vastavalt käesoleva direktiivi artikli 2 lõike 1 punktile a” on ette nähtud:

„Nendes tooteliikidesse ei kuulu tooted, mida käsitletakse käesoleva direktiivi artikli 1 lõikes 2 nimetatud direktiivides kõnealuste direktiivide ja nende edasiste muudatuste kohaldamiseks.

Põhirühm 1: Desinfektsioonivahendid ja üldised biotsiidid

[...]

Tooteliik 2: Eraruumide ja avalike tervishoiuruumide desinfektsioonivahendid ja muud biotsiidid

Tooted, mida kasutatakse õhu, pindade, materjalide, sisseseade ja mööbli desinfitseerimiseks ja mis ei puutu otseselt kokku toiduainete või söödaga era-, avalikes ja tööstuspiirkondades, sealhulgas haiglates, samuti vetikate tõrjeks kasutatavad tooted.

Kasutusala on muu hulgas basseinid, akvaariumid, suplus- ja muu vesi; kliimaseadmed; tervishoiu- ja muude asutuste seinad ja põrandad; kemokäimlad, heitvesi, haiglahäätmed, pinnas või muud substraadid (mänguväljakutel).”

- 7 Komisjoni kohustati direktiivi 98/8 artikli 16 lõike 2 alusel rakendama kaheetapilist tööprogrammi 14. mai 2000. aasta seisuga turul olevate biotsiidide kõikide toimeainete (edaspidi „olemasolevad toimeained”) süstemaatiliseks kontrollimiseks.
- 8 Programmi esimene etapp kehtestati komisjoni 7. septembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 1896/2000 Euroopa Parlamendi ja nõukogu biotsiide käsitleva direktiivi 98/8/EÜ artikli 16 lõikes 2 osutatud programmi esimese etapi kohta (EÜT L 228, lk 6; ELT eriväljaanne 03/30, lk 266) ning selle eesmärk oli võimaldada olemasolevad toimeained kindlaks teha ja täpsustada need, millele tuleks anda hinnang selleks, et neid oleks võimalik lisada direktiivi 98/8 kolme lissasse ehk I lissasse „Nimekiri biotsiidides kasutatavatest toimeainetest, millele esitatavad nõuded on ühenduse tasandil heaks kiidetud”, IA lissasse „Nimekiri madala riskiastmega biotsiidides kasutatavatest toimeainetest, millele esitatavad nõuded on ühenduse tasandil heaks kiidetud” ja IB lissasse „Nimekiri põhiainetest, millele esitatavad nõuded on ühenduse tasandil heaks kiidetud”. Selleks kehtestab määrus 1896/2000 üksikasjalikud sätted, mida kohaldades teavitavad tootjad, formuleerijad, ühendused ja liikmesriigid komisjoni oma soovist taotleda olemasolevate toimeainete lisamist direktiivi 98/8 ühte eespool nimetatud lissasse.
- 9 Nimetatud programmi teise etapiga, mis kehtestati komisjoni 4. novembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 2032/2003 direktiivi 98/8 artikli 16 lõikes 2 osutatud kümneaastase tööprogrammi teise etapi kohta ja määruse nr 1896/2000 muutmise kohta (EÜT L 307, lk 1; ELT eriväljaanne 03/41, lk 92), mis hiljem asendati komisjoni 4. detsembri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1451/2007 direktiivi 98/8 artikli 16 lõikes 2 osutatud kümneaastase tööprogrammi teise etapi kohta (ELT L 325, lk 3), lisati määruse nr 2032/2003 I lissasse loetelu hindamisele kuuluvatest olemasolevatest toimeainetest ning hinnati neid järk-järgult.

Määrus nr 1896/2000

- 10 Määruse nr 1896/2000 artikli 3 „Olemasolevate toimeainete identifitseerimine” lõige 1 näeb ette:

„Turuleviidud, biotsiidides kasutamiseks ettenähtud olemasoleva toimeaine tootjad identifitseerivad vastava toimeaine, esitades selleks komisjonile vastava toimeaine kohta I lissas osutatud teabe, mis peab kohale jõudma hiljemalt 18 kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist. Seda nõuet ei kohaldata olemasolevate toimeainete suhtes, mida ei turustata pärast 13. maid 2000 toimeainena või biotsiidides.

[...]"

- 11 Määruse artikli 4 „Olemasolevatest toimeainetest teavitamine” lõige 1 sätestab:

„Tootjad, formuleerijad ja ühendused, kes soovivad taotleda olemasoleva toimeaine lisamist ühe või mitme tooteliigi puhul direktiivi [98/8] I või IA lisasse, teavitavad sellest toimeainest komisjoni, esitades selleks komisjonile käesoleva määruse II lisas osutatud teabe, mis peab kohale jõudma vähemalt 18 kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist.

[...]"

Määrus nr 1451/2007

- 12 Määruse nr 1451/2007 artikli 3 „Olemasolevad toimeained” lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. I lisa sisaldab nende biotsiidides kasutatavate toimeainete nimekirja, mis olid turul enne 14. maid 2000 ja mida kasutatakse muul kui direktiivi 98/8[...] artikli 2 lõike 2 punktide c ja d osutatud eesmärgil.

2. II lisa sisaldab läbivaatamisprogrammi raames hinnatavate olemasolevate toimeainete täielikku nimekirja.”

- 13 Määruse artikli 4 „Nimekirja kandmata jätmise” lõige 1 näeb ette:

„Piiramata käesoleva määruse artiklite 5 ja 6 ning käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, ei viida käesoleva määruse II lisasse või määruse 98/8[...] I või IA lisasse kandmata jäetud toimeaineid sisaldavaid biotsiide enam turule.

Käesoleva määruse II lisasse kantud toimeaine puhul kehtib esimene lõik vastava toimeaine kohta iga kõnealuselises lisas loetlemata tooteliigi suhtes.”

Siseriiklik õigus

- 14 Direktiiv 98/8 võeti Saksa õigusesse üle 20. juuni 2002. aasta biotsiidiseadusega (Biozidgesetz; *BGBI.* 2002 I, lk 2076) ning rakendati 2. juuli 2008. aasta kemikaaliseadusega (Chemikaliengesetz; *BGBI.* 2008 I, lk 1146), mida on muudetud 11. augusti 2010. aasta seadusega (*BGBI.* 2010 I, lk 1163; edaspidi „ChemG”).
- 15 Direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punktis a sisalduv biotsiidide legaaldefiniitsioon võeti Saksa õigusesse üle ChemG § 3b lõike 1 punktiga 1.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb, et ChemG § 3b lõike 1 punkti 1 tõlgendamisel peab ta tuginema direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkti a tõlgendusele.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 17 Põhikohtuasja hagejad on konkurendid selliste vetikatõrjevahendite turustamisel, mida kasutatakse tiikides, eelkõige kunstlikes aiatiikides, looduslikes basseinides ja ujumisbasseinides.
- 18 Tetra GmbH turustab Saksamaal vetikatõrjevahendit TetraPond AlgoRem, mis sisaldab alumiiniumhüdrosiidkloriidi. Sellest tootest, mille puhul on tegemist lahustuva polükatioonidega alumiiniumhüdrosiidiga, moodustub vette lisamisel hüdrolüüsi teel võrgutaoline

alumiiniumhüdrosiidi sade, mis on lahustumatuse tõttu keemiliselt ja bioloogiliselt inertne ning mis võimaldab heljuvaid vetikaid mehaanilis-füüsikalise toimemehhanismi ehk koagulatsiooni abil kokku koguda, st võimaldab flokulatsiooni.

- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on alumiiniumhüdrosiidkloriid määruse nr 1896/2000 artikli 3 alusel määratletud „olemasoleva toimeainena” ning see on kantud määruse nr 1451/2007 I lisasse. Kuna sellest toimeainest määruse nr 1896/2000 artikli 4 alusel aga ei teatatud, ei võetud seda üle määruse nr 1451/2007 II lisasse ning see jäi järelikult ilma võimalusest, et seda turustatakse biotsiidi toimeainena vastavalt viimati nimetatud määruse artikli 4 lõikele 1.
- 20 Landgericht Hamburgile esitatud kõlvatu konkurentsi hagi raames väidab Söll GmbH, et asjaomast toodet ei saa määruse nr 1451/2007 artikli 4 lõike 1 kohaselt turule viia.
- 21 Tetra GmbH on vastupidisel seisukohal, et tema turustatud toodet ei saa kvalifitseerida biotsiidiks direktiivi 98/8 tähenduses, sest kuigi on tõsi, et pärast toote tiigivette lisamist toimub seal hüdrolüüs, ei avalda see vetikatele keemilist mõju, sest toimub ainult vetikate flokulatsioon ning tegemist ei ole vetikate hävitamise, tõrje, kahjutuks muutmise ega muul viisil nende vastu võitlemisega. Asjaomane äriühing leiab vastupidi, et vetikad elavad selles olukorras edasi ja neis toimub endiselt fotosüntees. Vetikad püsivad tiigivees seni, kuni need sealt mehaaniliselt teel välja võetakse.
- 22 Eeltoodut arvestades ning põhikohtuasja kostja tõlgenduse poole kaldudes otsustas Landgericht Hamburg menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas selleks, et liigitada toode „biotsiidiks” direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkti a tähenduses, peab asjaomane toode avaldama kahjulikule organismile vahetut bioloogilist või keemilist mõju selle hävitamiseks, tõrjeks, kahjutuks muutmiseks, selle toime ärahoidmiseks või muul viisil selle vastu võitlemiseks, või on piisav, kui toode avaldab kahjulikule organismile üksnes kaudset mõju?
- 2 Kui Euroopa Kohus leiab, et toote käsitamiseks „biotsiidina” direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkti a tähenduses on piisav, et toode avaldab kahjulikule organismile üksnes kaudset bioloogilist või keemilist mõju, siis millistele nõuetele peab vastama toote kaudne bioloogiline või keemiline mõju kahjulikule organismile, et kõnealust toodet saaks liigitada „biotsiidiks” direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkti a tähenduses, või piisab igasugusest kaudsest mõjust, selleks et järeldada, et tootel on biotsiidi omadused?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 23 Nende kahe küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punktis a sätestatud mõistet „biotsiidid” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab tooteid, mis sisaldavad toimeaineid, mis on nende erilise toime tõttu mõeldud kahjulikele organismidele avaldama üksnes kaudset bioloogilist või keemilist mõju, ning kui see on nii, siis millistele nõuetele peab selline toime vastama.
- 24 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkti a esimeses lõigus on biotsiidide mõiste määratletud kolme kumuleeruva kriteeriumi alusel. Kõigepealt täpsustab see säte, et need tooted peavad sisaldama „toimeainet”, nagu see on määratletud asjaomase artikli lõike 1 punktis d. Seejärel näeb säte ette nende toodete otstarbe, viidates eelkõige direktiivi 98/8 V lisas sisalduvale ammendavale nimekirjale biotsiidide tooteliikidest. Lõpuks toob säte esile, et nendel toodetel peab olema keemiline või bioloogiline toime.
- 25 Mis puudutab konkreetselt selle määratluse teist osa, mis on käesoleva eelotsusetaotluse ese, siis direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkt a sätestab, et sellised tooted peavad olema ette nähtud „hävitamiseks, tõrjeks, kahjutuks muutmiseks, nende toime ärahoidmiseks või muul viisil nende vastu

võitlemiseks”. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 31, tuleb sellega seoses tõdeda, et asjaomase sätte erinevate keeleversioonide vahel esinevad teatavad lahknevused. Nii on teatud versioonides, eelkõige saksa, prantsuse ja hollandi keeles sätestatud, et biotsiidid peavad olema mõeldud avaldama kahjulikele sihtorganismidele vahetut mõju. Seevastu teistes versioonides, eelkõige inglise, hispaania ja itaalia keeles viidatakse laiemas sõnastuses samuti biotsiidide kontrollivale mõjule nende organismide üle.

- 26 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb juhul, kui liidu akti keeleversioonid üksteisest erinevad, kõnealust normi tõlgendada vastavalt selle normistiku üldisele ülesehitusele ja eesmärgile, mille osa see säte on (vt 16. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-351/10: Laki, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Sellega seoses nähtub direktiivi 98/8 põhjendusest 4, et biotsiidide turuleviimise normistiku „tingimuseks [on] inimeste, loomade ja keskkonna kaitstuse kõrge tase”. Selline kaitstuse tase satuks aga tõsiselt ohtu, kui biotsiididena saaks kvalifitseerida ainult tooteid, mis sisaldavad ühte või mitut toimeainet ja millel on kahjulikele sihtorganismidele vahetu keemiline või bioloogiline mõju, ning peaks nii välja jätma tooted, mis samuti sisaldavad ühte või mitut nendest toimeainetest, kuid mis avaldavad nendele organismidele ainult kaudset keemilist või bioloogilist mõju. Juba iseenesest asjaolu, et põhikohtuasjas vaatluse all olev toode sisaldab toimeainet kui sellist, võib ohustada keskkonda ja seda sõltumata sellest, kas asjaomane toimeaine mõjub sihtorganismidele vahetult või kaudselt.
- 28 Direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punkti a esimeses lõigus sätestatud biotsiidide otstarbe loetelust nähtub, et liidu seadusandja soovis hõlmata kõiki tooteid, mis sisaldavad ühte või mitut toimeainet ning millel on keemiline või bioloogiline mõju, kui need on mõeldud kahjulikele sihtorganismidele pärssivat mõju avaldama. Selles sättes esitatud toodete otstarbe kirjelduse järjestus alates kahjulike organismide hävitamisest kuni nende ärahoidmiseni ning samuti asjaolu, et asjaomane säte näeb viimasena ette tooted, mis toimivad kahjulike organismide vastu „muul viisil”, on tunnistus sellest, et on piisav, kui asjaomase toote mõju piirub võimalusega kahjulikke sihtorganisme paremini kontrollida või nende kõrvaldamisele kaasa aidata. Biotsiidide mõiste selline tõlgendus tuleneb samuti direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punktis d määratletud mõistest „toimeaine”.
- 29 Mis puudutab põhikohtuasjas vaatluse all olevat vetikatõrjevahendit, siis tuleb toimikus esitatud asjaolusid arvestades märkida, et esiteks toimub toote vette lisamisel keemiline reaktsioon ehk hüdrolüüs. Teiseks moodustub hüdrolüüsi tulemusel sade, mis seejärel vetikaid vee pinnalt mehaanilis-füüsikalise toimetehhanismi ehk flokulatsiooniga abil kokku kogub. Kuigi põhikohtuasjas vaatluse all oleva toimeaine keemiline mõju ei võitle tõesti vetikate vastu vahetult, on sellegipoolest tõsi, et see toimeaine aitab kaasa nende veest kõrvaldamisele.
- 30 Võttes arvesse otsest seost, mis esineb keemilise mõju ja selle mõju tagajärgede ehk kahjulike sihtorganismide paremini kontrollimise vahel, tuleb põhikohtuasjas vaatluse all olevat toodet pidada selliseks, mille eesmärk on avaldada keemilist mõju nendele organismidele.
- 31 Eeltoodut arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 98/8 artikli 2 lõike 1 punktis a sätestatud mõistet „biotsiidid” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab kahjulikele sihtorganismidele ka ainult kaudset mõju avaldavaid tooteid, kui need sisaldavad ühte või mitut toimeainet, mis avaldavad bioloogilist või keemilist mõju, mis on lahutamatu osa põhjuslikkuse ahelast, mille eesmärk on neid kahjulikke organisme pärssida.

Kohtukulud

- 32 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/8/EÜ, mis käsitleb biotsiidide turuleviimist, artikli 2 lõike 1 punktis a sätestatud mõistet „biotsiidid” tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab kahjulikele sihtorganismidele ka ainult kaudset mõju avaldavaid tooteid, kui need sisaldavad ühte või mitut toimeainet, mis avaldavad bioloogilist või keemilist mõju, mis on lahutamatu osa põhjuslikkuse ahelast, mille eesmärk on neid kahjulikke organisme pärssida.

Allkirjad